

En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2007/08:117 En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation samt fyra motioner som väckts med anledning av skrivelsen.

I skrivelsen redogör regeringen för hur tingsrättsorganisationen ska utvecklas vidare och regeringen tar ställning till samtliga inneliggande förslag till förändringar av tingsrättsorganisationen.

Utskottet, som inte gör någon annan bedömning än regeringen, avstyrker samtliga motioner och föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna.

I ärendet finns en reservation (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation	4
Reservation	8
Den framtida tingsrättsorganisationen, punkt 2 (s, v, mp)	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Skrivelsen	9
Följdmotionerna	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2007/08:117 till handlingarna.

2. Den framtida tingsrättsorganisationen

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju27, 2007/08:Ju28, 2007/08:Ju29 och 2007/08:Ju30.

Reservation (s, v, mp)

Stockholm den 22 april 2008

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Elisebeht Markström (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Otto von Arnold (kd), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m), Maryam Yazdanfar (s) och Mildred Thulin (c).

Utskottets överväganden

En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motionsförslag om att inte genomföra vissa av de aviserade förändringarna och ett förslag om att nuvarande tingsrättsorganisation i sin helhet inte bör förändras.

Jämför reservation (s, v, mp).

Skrivelsen

Det övergripande målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Regeringen anser att tingsrättsorganisationen ska vara uppbyggd så att mål och ärenden kan handläggas rättssäkert och effektivt. Organisationen måste utvecklas i takt med att kraven från samhället ökar. Utgångspunkten för arbetet med att vidareutveckla tingsrättsorganisationen är enligt regeringen att domstolarna ska ha en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten, näringslivet och rättsväsendets övriga myndigheter samtidigt som organisationen skapar förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. För regeringen är det vidare viktigt att organisationen utvecklas på ett sätt som garanterar att skyddet och säkerheten för de anställda, parter och andra personer som deltar i en rättegång samt övriga som besöker domstolarna är tillfredsställande.

Regeringen anser att tingsrätterna i Katrineholm och Nyköping bör bilda en tingsrätt med säte i Nyköping, att tingsrätterna i Lidköping, Mariestad och Skövde bör bilda en tingsrätt med säte i Skövde samt att tingsrätterna i Karlskoga och Örebro bör bilda en tingsrätt med säte i Örebro. Enligt regeringen bör vidare Linköpings tingsrätt ha kansli enbart i Linköping. Lunds tingsrätt bör även fortsättningsvis ha kansli i Landskrona.

Regeringen gör också bedömningen att samtliga elva tingsrätter i Norrland bör finnas kvar. Ångermanlands tingsrätt bör ha kansli enbart i Härnösand. Ett tingsställe bör i stället inrättas i Örnsköldsvik. Slutligen gör regeringen bedömningen att de särskilda tingsställen i Norrland där det i dag hålls färre än två förhandlingsdagar per vecka bör avvecklas.

Genom denna skrivelse tar regeringen ställning till samtliga inneliggande förslag till förändringar av tingsrättsorganisationen.

Motioner

Enligt motion Ju27 (s) bör Katrineholms tingsrätt kvarstå som egen domstol och enligt motion Ju28 (s) bör Linköpings tingsrätts kansli i Motala behållas. I motion Ju29 (s) anförs att skälen för att behålla Lunds tingsrätts kansli i Landskrona bör formuleras starkare än vad regeringen gjort i skrivelsen. Enligt motion Ju30 (s) bör tingsrättsorganisationen såsom den ser ut i dag inte förändras.

Utskottets ställningstagande

Kraven på en hög kvalitet i dömandet samt på tillgänglighet, servicenivå och säkerhet förutsätter att domstolarna ges verktyg att utveckla sin verksamhet och vidmakthålla en hög kompetens. För att långsiktigt kunna garantera en hög kvalitet i den dömande verksamheten bör domstolarna vara dimensionerade på ett sätt som ger möjlighet till specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Alla ska ha samma tillgång till domstolsverksamhet av hög kvalitet oberoende av var i Sverige man bor. Utskottet anser i likhet med regeringen att de geografiska förhållandena ger vid handen att samma modell inte kan användas i hela landet. En allmän utgångspunkt är som regeringen också anför i skrivelsen att domstolarna bör ha en tillräcklig storlek. Domstolar som är bärkraftiga i sin dömande och administrativa verksamhet skapar förutsättningar för en bättre domstolsverksamhet. Regeringen framhåller i skrivelsen att en sådan bedömning också har stöd av Statskontorets utvärdering av hittills genomförda förändringar under åren 1999 till 2006 (Sammanlagda tingsrätter, 2007:9).

Katrineholms tingsrätt

Enligt regeringen har Katrineholms och Nyköpings tingsrätter var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. En sammanslagen domstol skulle enligt regeringen bli bärkraftig och skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation.

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att verksamheten bäst främjas av att Katrineholms och Nyköpings tingsrätter läggs samman till en tingsrätt med kansli i Nyköping. Motion Ju27 avstyrks.

Linköpings tingsrätts kansli i Motala

Flerortsmodellen har utvärderats i olika sammanhang och har därvid varit föremål för kritik. I Statskontorets utvärdering konstateras att modellen endast bidrar till att uppfylla målet avseende bibehållen tillgänglighet. Det konstateras vidare i rapporten att övriga mål motverkas av modellen. Vid användandet av flerortsmodellen blir det således svårare att ta till vara de

verksamhetsfördelar som uppnås med större tingsrätter. Även möjligheterna för ett rationellt ledarskap och en god arbetsmiljö för hela tingsrätten försämrats av att tingsrätten har flera kansliorter.

Utskottet noterar att av bl.a. en skrivelse från Linköpings tingsrätt till regeringen framgår att modellen innebär olägenheter i form av effektivitetsförluster, ledningsproblem, minskad flexibilitet och ojämn arbetsbelastning. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att det endast bör vara en kansliort i domsagan och att avstånden inte är sådana att dessa självständigt talar för att domstolsverksamhet ska bedrivas på mer än en ort. Motion Ju28 avstyrks.

Lunds tingsrätts kansli i Landskrona

Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen om att flerortsmodellen bör behållas endast om det är påkallat av speciella omständigheter i det enskilda fallet. Som regeringen anför i skrivelsen finns det i Landskrona en särskild problematik som innebär att Lunds tingsrätt även fortsättningsvis bör ha kansli i Landskrona. Utskottet avstyrker motion Ju29 i den mån den inte är tillgodosedd med det anförda.

Reformen i övrigt

När det gäller den framtida tingsrättsorganisationen är det viktigt att framhålla vad regeringen anför i skrivelsen om att samma modell inte kan användas i hela landet. Utgångspunkterna för arbetet med att vidareutveckla tingsrättsorganisationen får därför i varje enskilt fall vägas samman för att nå upp till en långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation i hela landet. Tingsrättsorganisationen i Norrland utgör härvid en särskild fråga. Regeringen gav i september 2005 i uppdrag åt Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvården att gemensamt lämna förslag för en förbättrad samordning av rättsväsendets myndigheter i Norrland (dnr Ju2005/5300/DOM). Det konstaterades i uppdraget att organisationen för de olika myndigheterna inom rättsväsendet utvecklats mer eller mindre oberoende av varandra och att den geografiska samordningen mellan rättsväsendets myndigheter inte alltid är optimal. Det framhölls vidare att rättsväsendets myndigheter inbördes är beroende av varandras verksamheter samt att det, för att resultaten ska bli så goda som möjligt, är viktigt att var och en av myndigheterna ser sin roll i rättskedjan och på olika sätt underlättar övriga myndigheters insatser. Uppdraget redovisades i februari 2007 genom rapporten Förbättrad samordning av rättsväsendets myndigheter i Norrland. I rapporten föreslogs bl.a. att det bör inrättas länsvisa domsagor med en huvudort i varje län och att nuvarande tingsrätter och tingsställen utanför huvudorten, med två eller fler förhandlingsdagar per vecka, blir obemannade tingsställen men att undantag bör göras för Gällivare där fast bemanning är nödvändig av geografiska skäl.

Enligt regeringens skrivelse skulle den i rapporten föreslagna lösningen leda till alltför stora avstånd inom domsagorna och tillgängligheten för invånarna skulle försämrats i sådan utsträckning att det inte väger upp de verksamhetsmässiga skälen för en sammanläggning. Utskottet ansluter sig till detta och ser positivt på regeringens bedömning att samtliga elva tingsrätter i Norrland bör finnas kvar.

Enligt utskottets mening skapar de förändringar som regeringen aviserar sammantaget en långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation med förutsättningar för en hög kvalitet i verksamheten. I detta sammanhang vill utskottet också poängtera att det nu skapas förutsättningar för att tillgodose det eftersatta investeringsbehovet i lokaler. På så sätt kan skyddet och säkerheten för de anställda, parter och andra personer som deltar i en rättegång garanteras. Eftersom regeringen genom skrivelsen tar ställning till samtliga återstående förslag till förändringar av tingsrättsorganisationen, kommer organisationen nu att få arbetsro och möjlighet att fokusera på kvaliteten i den dömande verksamheten. Därmed torde också möjligheterna till en god rekrytering av domare öka.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår motion Ju30.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Den framtida tingsrättsorganisationen, punkt 2 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju27, 2007/08:Ju28, 2007/08:Ju29 och 2007/08:Ju30.

Ställningstagande

Tingsrättsorganisationen förändrades kraftigt mellan åren 1999 och 2006. De förändringar som då genomfördes medförde att kraven på en effektiv tingsrättsorganisation med hög kvalitet i dömandet samt tillgänglighet, servicenivå och säkerhet uppnåddes. Regeringen aviserar nu ett antal förändringar som leder till färre tingsrätter, färre kansliorter och färre tingsställen. De vinster regeringen anser sig uppnå med dessa förslag överväger inte de negativa effekterna. Balansen som nu finns i organisationen mellan olika krav kommer att ryckas undan. Det anförda innebär bl.a. att Katrineholms tingsrätt och Linköpings tingsrätts kansliort i Motala bör finnas kvar. Vi anser också att skälen för att behålla Lunds tingsrätts kansliort i Landskrona bör formuleras starkare än vad regeringen gör.

Sammanfattningsvis anser vi att regeringens bedömningar som de redovisas i skrivelsen inte bör ligga till grund för ytterligare förändringar.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2007/08:117 En långsiktig hållbar tingsrättsorganisation.

Följdmotionerna

2007/08:Ju27 av Fredrik Olovsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Katrineholms tingsrätt kvarstår som egen domstol.

2007/08:Ju28 av Sonia Karlsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Motala ska behållas som kansliort inom Linköpings tingsrätt.

2007/08:Ju29 av Anders Karlsson och Christin Hagberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att dömande verksamhet i Landskrona blir kvar.

2007/08:Ju30 av Thomas Bodström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tingsrättsorganisationen som den ser ut i dag inte bör förändras.